

GIRONA CAROLÍNGIA

Diumenge, dia 20 d'octubre. Un altre cop la nostra visita mensual tingué per fita la primera ciutat d'aquesta banda del Pirineu, que es pogué anomenar carolíngia. El motiu principal de l'exposició "Girona dins la formació de l'Europa Medieval".

L'hora concertada amb el senyor Ramon Alberch, un dels promotors de la mostra presentada, eren les onze del matí. Comptant, doncs, amb temps per endavant, el vam aprofitar per a recórrer la instal·lació de vitralls recuperats de la Seu gironina. Són vitralls originals dels segles XIV

al XVI, recuperats i restaurats, a cura de l'equip investigador del Corpus Vitrearum, per l'Institut d'Estudis Catalans. En l'examen d'aquesta sèrie de fragments hom es fa càrrec de l'evolució sostinguda que assolí l'art del vitrall. En el grup format pels que són d'estil arcaïtzant, les peces de vidre són petites, cada color hi és contornejat per la negror dels ploms que, soldats un xic barrejament, formen la xarxa sostenidora del vitrall. L'evolució es fa palesa en els altres grups, per la riquesa de color i pel tractament quasi miniaturista dels elements ornamentals. Les tècniques són més depurades i els colors esdevenen més preciosistes; el volum s'hi suggereix mitjançant l'ombra i el clar, i la línia ha perdut el seu paper preponderant. El resultat és força convincent.

Un dels vitralls exposats

La idea del Corpus Vitrearum, assumida plenament per l'Institut d'Estudis Catalans, és una part més de l'esperit de col·laboració científica internacional que practica la nostra entitat.

Són les onze del matí i fem cap al Museu d'Història de la Ciutat, on ens espera el senyor Ramon Alberch. Molt amablement ens explica la significació de l'exposició; és un tema per a ell molt apassionant i del qual, nosaltres, solament podem fer una relació ben esquemàtica.

Entre els anys 785 i 1213 el nostre país és l'escenari de profundes transformacions. Es consolida la cort comtal, l'Església i les seves institucions es desenvolupen, la puixança de la cultura i l'eclosió de l'art pre-romànic i romànic estimula la formació d'una llengua pròpia, i, en l'aspecte social, es produeix l'arrelament de la societat feudal. L'any 1213, en què s'esdevé la desfeta de Muret, tanca el cicle d'expansió occitana i clou, també, l'àmbit de l'exposició. Girona, que fins ara ha estat una base d'expansió, es transforma en un punt fort per a la defensa del país, com es demostrarà seixanta anys més tard. La vida i l'activitat de la ciutat i de Catalunya es poden seguir cronològicament, a través del gran nombre de maquetes, dibuixos, fotografies, pergamins i d'una considerable munió de peces, de les quals ressenyarem les més valuoses: sobre la figura de Carlemany, la famosa cadira, el cartoral de l'arxiu diocesà i l'escultura coneguda com a Sant Carlemany. Tenen força interès les peces de caire romànic, amb la reproducció del Tapís de la Creació i la remarcable arqueta d'Hixem II, guanyada en l'expedició a Còrdova. Monedes comtals i diverses làpides hebraïques completen una mostra gairebé exhaustiva.

En suma cal dir que l'exposició és ben concebuda i ben realitzada; una sola cosa ha enfosquit, a mi particularment, l'excel·lent impressió rebuda: quan he fullejat el catàleg no he pogut evitar la indignació que m'ha produït la gran quantitat d'errades d'impremta que hi he trobat. L'amor a l'ofici, al qual he dedicat cinquanta anys de la meua vida, m'obliga a retreure-ho. La magnífica presentació del volum mereixia una revisió més acurada del text.

Malgrat aquesta lamentable fallada, ben complaguts de la nostra repetició gironina, abandonem la ciutat i continuem la programació.

L'etapa següent se centra a la comarca de la Selva. A Hostalric, el Dr. Cabestany ens fa una descripció força detallada del paper de la vila com a nucli de les possessions de la família Cabrera. La jurisdicció feudal dels Cabrera s'estenia des de Blanes fins a la plana de Vic i la vall d'En Bas.

Hostalric era el centre administratiu del vescomtat estricte i això li valgué la creació d'un mercat i l'autorització per a establir un call o petita comunitat de jueus, ensems que s'hi desenvolupava una important escrivania.

La població té origen en un hostel al peu del camí de França, a l'antiga via romana i la seva situació estratègica en el pas de l'únic camí ral existent durant l'edat mitjana entre Barcelona i Girona n'ha marcat l'evolució i la importància històrica. Palesament ho demostra la imponent fortalesa que, a partir d'un castell medieval, s'ha anat reforçant i reestructurant fins a la seva desaparició com a castell en ple segle XX.

Tanmateix, es fa tard, el pa espiritual no resulta prou consistent i l'opinió unànime és, decididament, que cal dinar. Un mas proper a Breda ens acull, ço que ens permet, després, de fer una petita passejada fins la vila.

El nostre president reprèn la seva dissertació sobre la casa vescomtal dels Cabrera, ara en un altre dels seus feus, Breda.

La vila, amb una activitat industrial molt variada, en té una, però, de principal: em refereixo a la terrisseria. Des del segle XVI és documentada la fabricació d'olles i de cassoles, i d'ací deriva l'actual producció de ceràmica artística.

Al centre de la població se situa la magnífica església de l'antic monestir benedictí de Sant Salvador de Breda, que conserva de l'època romànica el gran campanar de torre, de planta rectangular i 32 m. d'alçada, amb cinc plantes amb dues finestres per cara als quatre estats superiors i un fris d'arcuacions lombardes separant-los. També es conserva el primer absis i part del claustre, romànic tardà, així com la casa abacial bastida el segle XVI, que té al seu interior un ampli pati amb velles arcades i finestrals, restaurats en part.

És justament aplaudit el conjunt de precisions que el Dr. Cabestany ha exposat magistralment, i es prepara el retorn a Barcelona, no pas, però, sense haver observat el ritus obligat: la visita a les botigues de terrissa.

CURSET SOBRE "LA DESTRUCCIÓ DE BARCELONA PER AL-MANSUR"

El dilluns, dia 4 de novembre, se celebrà la sessió de clausura de l'esmentat curset, amb la conferència en la qual dissertà el Dr. Eduard Carbonell i Esteller, sobre el tema "Al-Mansur en el pas de l'art pre-romànic al romànic.

Les conferències pronunciades en el transcurs del curset han estat seguides amb molta atenció pels concurrents. La gran assistència aconseguida evidencia la importància que, en general, susciten, a Catalunya, els temes d'història medieval.

Robert Durbà i Alemany